

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

עקב

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כד

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
מאתיים וחמשים שנה להסתלקות הילולא של בעש"ט נ"ע

לזכרון

כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים
לתורה ולמצות ורבים השיב מעון

ר' לוי יצחק ז"ל

שניאורסאהן

אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

אשר נאסר והגלה על עבודתו

בהחזקת והפצת היהדות

ונפטר בגלות

ביום כ"ף לחודש מנחם אב

שנת ה'תש"ד

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הגדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "מצות עשה... לברך אחר אכילת מזון"

בתחלת סדר ברכת¹ הנהגין² כתב אדמו"ר הזקן: "מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון שנאמר³ ואכלת ושבעת וברכת את ה'".

דברים אלו, אשר אותם מצטט אדמו"ר הזקן גם בשולחן ערוך שלו⁴, לקוחים מן הרמב"ם, בתחלת הלכות ברכות⁵. אך ישנם מספר הבדלים בין לשונו של אדמו"ר הזקן בספריו הללו לבין לשון הרמב"ם, וכן ישנם הבדלים בין הלשון בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן לבין סדר ברכת הנהגין:

(א) ברמב"ם⁶ ובסדר ברכת הנהגין נאמר "מצות עשה .. לברך אחר אכילת מזון...". ובשולחן ערוך מוסיף "אדמו"ר הזקן (מצות עשה .. לברך) את ה'...".

(ב) הרמב"ם מצטט מן הפסוק גם את המילה "וברכת את ה'" אלקיך⁷, ואילו אדמו"ר הזקן

בשולחן ערוך רומז להמשך הפסוק באמצעות המילה "וגומר", ואילו בסדר ברכת הנהגין נאמר רק "וברכת את ה'", ללא המילה "וגו".

הדיוק לגבי הבדל זה מודגש יותר: בהמשך הסעיף – הן בשולחן ערוך והן בסדר ברכת הנהגין – אומר אדמו"ר הזקן⁸, "וכל הנהגה מהעולם הזה (מן העולם הזה) בלא ברכה כאילו נהגה מקדשי שמים שנאמר⁹ לה' הארץ ומלוואה". ובהלכה זו קיים אותו הבדל באופן הפוך: בשולחן ערוך אין אדמו"ר הזקן מוסיף לאחר הציטוט מן הפסוק את המילה "וגו"¹⁰, ודוקא בסדר ברכת הנהגין הוא כן מוסיף "וגו"!

למרות, שלכאורה, נראה שאלו הם שינויים קלים, הרי ביודענו עד כמה מדויקת לשונם של הרמב"ם ושל אדמו"ר הזקן ובמיוחד בעניינינו, כאשר אדמו"ר הזקן משנה את הלשון שהוא מצטט מן הרמב"ם, וכן הוא משנה את לשונו שלו בשולחן ערוך – הרי בודאי יש בשינויים אלו משמעות.

ב. לשם מה צריך לציין "לברך את ה'?"

לגבי ההבדל הראשון בין לשון הרמב"ם לבין לשונו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך ניתן להסביר:

1 – ירושלים, תשכ"ד – גירסאות שונות בזה מכת"י ובסמ"צ שלפנינו שם (ואבל בתרגום קאפח ליתא תיבת, "אלקיך").

2 (8) מברכות לה, סע"א. וברמב"ם הל' ברכות שם (הלכה ב) הובא המאמר שלפניו (בברכות שם), וכל הנהגה בלא ברכה מעל"י וי"ל בפשטות: ברמב"ם שלא כתב בספרו טעמי ההלכות (ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב בקו"א) נקט ההלכה – "מעל"י; בשו"ע אדה"ז כתב ההלכה עם טעמה (ראה לקמן ס"ה) – "כאלו נהגה מקדשי שמים שנאמר לה' הארץ ומלוואה" (ראה רש"י ברכות שם ד"ה מעל).
3 (9) תהלים כד, א.

4 (10) וכ"ה בברכות שם. אבל ברי"ף (ונוסח הכ"י בדק"ס) שם הובא גם סיום הכתוב. ועד"ז בירושלמי שם.

1 (1) כן הוא בדפוסים שראיתי (ולא, "ברכות" – ל' רבים) – ואולי אגב דברכת המזון (שמדובר בו בראשון), שהוא מ"ע (וברכה*) אחת מה"ת.

2 (2) ועד"ז ב"לוח ברכת הנהגין" (הוצאת חדשה ביהוד עם סדר ברכת הנהגין) עם מ"מ וכו' – קה"ת (כפר חב"ד) תשל"ח.

3 (3) פרשתנו ה, י.

4 (4) אר"ח ס' קסו ס"א.

5 (5) וראה ברכות כא, א. מה, ב. תוספתא שם רפ"ז.

6 (6) וכן במנין המצות שלו בריש ספר היד (מ"ע יט) – "לברך" (סתם). ובסמ"צ שם, "לברכה" (ובתרגום קאפח: להודות לו יתעלה). וראה לקמן בפנים סעיף ב והערה 12.
7 (7) וכ"ה במנין המצות שלו שם (וראה רמב"ם ספר המדע

(* שו"ע אדה"ז אר"ח טקס"ח ס"ה. שם טקצ"א ס"ה א (ולהעיר מהגהה על הגליון שם, דלפמ"ש אדה"ז בסיודורו אתי גם לדעת הפוסקים דמנין הברכות מן התורה).

ולהעיר משר"ע אדה"ז שם טקפ"ח ס"ט שג' ברכות של בהמ"ז וזשוכות בברכה אחת.

לעומת זאת, את סדר ברכת הנהנין קבע אדמו"ר הזקן בסידור¹⁴, שהסידור, ואף ההלכות הכתובות בסידור, קשור להנהגה למעשה בחיי היום-יום¹⁵, כפי שרואים ב"הלכות נטילה שחרית", "הלכות ציצית", וכדומה, אלו מהן בחר אדמו"ר הזקן להכניס לסידור¹⁶.

כלומר, ההלכות הכתובות בסדר ברכת הנהנין לא נכתבו באופן של לימוד לשם ידיעת ההלכות, אלא באופן ניסוח של הוראות למעשה בפועל¹⁷.

ד. וברכת "את" – לרבות בעל הבית

אחד ההבדלים הנובעים מכך בין לשונו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך לבין לשונו בסדר ברכת הנהנין ובהלכות שבסידור בכלל הוא: בסדר ברכת הנהנין, הוראות להתנהגות מידיית בפועל¹⁸, הדיוק בלשון הוא בעיקר כדי

הרמב"ם אומר רק "לברך", ללא התוספות "את ה'", כי ב"כותרת"¹¹ של הלכות ברכות הוא אומר "מצות עשה אחת, והיא לברך את השם הגדול והקדוש אחר אכילה", ולכן אין הרמב"ם צריך לחזור ולומר "לברך את ה'" בהלכה עצמה¹², ובמיוחד כאשר זוהי ההלכה הראשונה בהלכות ברכות, המופיעה מיד לאחר ה"כותרת" הזאת.

ואילו בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן, כאשר אין הקדמה כזו, הוא אומר בהלכה עצמה שמצות העשה היא "לברך את ה'".

אך יש להבין: מדוע צריכים הרמב"ם (בכותרת) ואדמו"ר הזקן לציין בכלל ש"מצות עשה... לברך את ה'", והרי הדבר נאמר במפורש בפסוק המצוטט כאן "וברכת את ה'?" ומצד שני, אם אכן יש צורך להדגיש זאת, הרי קשה, כאמור לעיל בסעיף א, מדוע אדמו"ר הזקן משמיט זאת בסדר ברכת הנהנין?

ג. סדר ברכת הנהנין – הוראות למעשה

כדי להבין זאת יש להסביר את ההבדל שבין מטרת החיבור של (הרמב"ם ו) השולחן ערוך לבין מטרת כתיבת סדר ברכת הנהנין:

ספרי הרמב"ם והשולחן ערוך חוברו כאוסף של פסקי הלכות. ההבדל ביניהם הוא רק בכך, שהרמב"ם הוא "מקבץ תורה שבעל-פה כולה"¹³ – כולל ההלכות שאינן נהוגות בזמן הזה, ואילו השולחן ערוך מכיל רק את ההלכות החלות בזמן הזה. אך השוויון שביניהם הוא, שזהו לקט הלכות.

14 שקלאו תקס"ג (שער הכולל בהקדמתו. בית רבי ח"א פכ"ו. ס' התולדות אדה"ו (גליצנשטיין תשכ"ו, תשל"ז) ע' שכג).

15 ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ו (ע' 402) שבכללות זהו ההפך בין ספר היד (הרמב"ם) להשולחן ערוך, ע"ש. אבל מובן, שלגבי ההלכות שבסידור (שבו רק ליקוט הלכות הצריכות ממש, ע"ד הרגיל) גם השו"ע ענינו "קייבין" פסקי הלכות.

16 ובכל אופן צ"ע למה הכניס אדה"ו בסידורו כל סדר ברכת הנהנין, שהוא חיבור שלם בפ"ע (ולא רק ליקוט של הלכות הרגילות ביותר, כהלכות נטילה שחרית, ציצית וכו' שבסידור). – וראה הגש"פ עם ביאורים (קה"ת תשמ"ז ושלאח"ו) ע' סט.

17 ועאכו"כ, לוח ברכת הנהנין – ד"א שנק' כן מפני שלכתחילה ה' כמו לוח על כותלי ביהכנס ובהמ"ד כו'.

18 וצ"ע למה נשתנו הל' נט"י לסעודה ודברה"נ – שבאו בהסידור לאחרי ברהמ"ו (ותקח"צ וכו') ולא לפניהם כשאר ההלכות שבסידור.

בכל סידורי תורה אור שראיתי (כולל ההוצאה דשנת תרנ"ב, שערי תפילה) הוא כנ"ל,

אבל בסידור עם דא"ח בהוצאה הראשונה שהו"ל ע"י אדמו"ר האמצעי (וכן בשלאחרי) באו דיני נט"י לסעודה לפני ברהמ"ו, וסדר ברה"נ – לאחרי ברהמ"ו [וכ"ה גם בסידור אור

לעילוי נשמת

החייל ב"צבאות השם" שכנא ע"ה
בן ר' שלמה אלי' שיחי
נפטר בדמי ימיו, כ"א מנ"א ה'תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו ולזכות הוריו

הרה"ת ר' שלמה אלי' וזוגתו מרת שרה שיחיו
מארקאוויטש

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו
שגלוב

* * *

לעילוי נשמת

הרבנית מרת לאה בת ר' אברהם אבלי ע"ה רייטשיק
אשת שד"ר כ"ק רבותינו נשיאינו

הרה"ח הרה"ת ר' מנחם שמואל דוד הלוי ע"ה
ב"ר שמעון הלוי הי"ד רייטשיק

נלב"ע ביום כ"ד מנחם-אב ה'תשס"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י

אנ"ש זלאס-אנדזשעלעס, קאליפארניע
שיחיו

11 שגם כותרות אלו הם להרמב"ם (ראה רמב"ם דפוס שולזינגער תש"ז צילום כת"י הרמב"ם דריש הל' שאלה ופקדון).

12 אבל זה שלא כתב תיבות אלו במנין המצות (כנ"ל הערה 6) לא קשה כלל, כי שם נכתבו בקיצור הכי נמרץ.

13 לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.

להבהיר שהלכה זו תבטא באופן ברור כיצד צריך לנהוג מיד עתה. אך דיוק הלשון איננו בא כל כך להדגיש את מה שילמד מכך לגבי הנהגה אחרת, לגבי הלכה שונה.

ואילו בשולחן ערוך, שזהו אוסף של כל פסקי ההלכות, צריכה הלשון להיות מדויקת באופן כזה שלא תילמד מכך מסקנה כלשהי שאיננה מתאימה לשולחן ערוך בכל ענין שהוא.

לפי זה ניתן להבין מדוע בשולחן ערוך מדייק אדמו"ר הזקן ומוסיף „לברך את ה'“, ואילו בסדר ברכת הנהנין הוא משמיט זאת:

ישנו כלל¹⁹, שהמילה „את“ בתורה שבכתב (אך לא בתורה שבעל-פה²⁰) היא לשון ריבוי. כפי שלומדים²¹ מן הפסוק „את ה' אלקיך תירא“²² – „לרבות תלמידי חכמים“. וכך גם בפסוקנו „ואכלת... וברכת את ה' אלקיך – מהוה המילה „את“ לשון ריבוי, כנאמר בדברי ה„ראשונים“²³: „וברכת את – לרבות בעל

המאיר (ווילנא תרנ"ה). ועוד.]

בסדר תפלות לכל השנה (משעריאויין תרכ"ה), וסידור המאיר לארץ (ווילנא תר"ל) ושני המאורות (ווילנא תרנ"ו) באו שניהם לפני ברהמ"ו. בסידור שלמי תודה (ווילנא תרס"ו) באו כל ההלכות (גם דנט"ו וסדר ברה"ג) בתחלת הסידור – אבל נראה שבסידורים אלו נהגו המו"ל ע"ד עצמם בכל כיו"ב.

ולהעיר אשר בסי' האריו"ל (דר' שבתי וסי' קול יעקב) כוונת הנטילה הן לפני ברהמ"ו וכוונת ברכת הנהנין – לאחרי ברהמ"ו (אלא שבסי' קול יעקב בא בין ברהמ"ו לכוונת ברה"ג, כוונת הלימוד").

(19) „בכולי הש"ס אמר' אתין .. ריבויא“ (רא"ש בכורות פ"א ס"ה). וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך אתין וגמין. וש"נ.

(20) ומשמע בכ"מ בש"ס וכיו"ב – דאדרבא הוספת „את“ מוסיפה דיוק ושלילת הוספה אפילו טפל דטפל. ואכ"מ.

(21) פסחים כב, ב. וש"נ.

(22) פרשתנו י, כ.

(23) סמ"ג עשין כו בשם הירושלמי. ס' המנהיג הל' סעודה סט"ו (הובא באבודרהם דיני ברכת המזון) בשם התוספתא. ועוד (ראה הנסמן באנציקלופדי' תלמודית ע' אורח הערה 172).

הבית“, ולכן קובעת ההלכה ש„אורח²⁴ מברך (המזון) כדי שיברך לבעל הבית“.

לפיכך צריך אדמו"ר הזקן לדייק בשולחן ערוך שלו ולומר „מצות עשה מן התורה לברך את ה'“ – כדי למנוע את הטעות, שלא יחשבו ש„מצות עשה מן התורה“ כוללת גם את הברכה לבעל הבית²⁵, הנלמדת מן המילה „את“, כדלעיל.

ואילו בסדר ברכת הנהנין, כאשר חשוב רק להביע בבירור את ההנהגה המידית, אין הכרחי להוסיף „לברך את ה'“, כי כתוב בסידור „וברכת את ה' אלקיך“, וכן מובן מאליו שברכת המזון היא לקדוש-ברוך-הוא, ובנוסף לכך מצוטט בסדר ברכת הנהנין מיד לאחר מכן הפסוק „וברכת את ה'“.

וכן יש להוסיף: בסדר ברכת הנהנין אין מובאת ההלכה²⁶, „האורח מברך כדי שיברך לבעל הבית“, ולכן אין צורך למנוע בסדר ברכת הנהנין טעות זו, ואין צורך להדגיש שמצות עשה מן התורה אינה כוללת את הברכה לבעל הבית. אך לא כן ברמב"ם (ובשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן, שבהם מובאת הלכה זו.

(24) ברכות מו, א. רמב"ם הל' ברכות פ"ז ה"ב. טשו"ע (וראדה"ו) או"ח סי' ר"א ס"א (ס"ד).

(25) ואף שהרמב"ם שם (הלכה א) מקדים „מנהגות רבות נהגו .. וכולן דרך ארץ“, וא"כ אין מקום לטעות שהוא מ"ע מה"ת (וכן משמע בשו"ע אדה"ו שם, מדמותו לבעה"ב לוותר על ברכתו) – כותב „לברך את השם כו“, כי מכללי הרמב"ם שאינו סומך על מה שיכתוב לאח"ו בריחוק מקום (יד מלאכי כללי הרמב"ם אות וא"ו).

ולהעיר מתוד"ה והא ברכות ב, סע"א (הנסמן שם), דרגילות של משניות לאשמעין בקוצר אף למה שמפורש כבר.

(26) ולהעיר שאין נהגין שהמזמן יברך ברכה זו לבעה"ב, כ"א כולם (ואפילו כשאין מזון) אומרים בסוף ברהמ"ו (לאחרי ברכת) אל יחסרנו). „הרחמן כו“ בעל הבית הוה“, וכמו שתמה במעדני יו"ט לרא"ש ברכות שם (פ"ו ס"א). וראה לבוש או"ח שם ס"א.

... באקומט אַ איד (במקום זמן זה) די גרעסטע כחות און ער האָט אויך דעם גרעסטן זכות און אחריות צו בעטן און שרייען צו דעם אויבערשטן: „עד מתי“!...!

* * *

וויבאַלד אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים פון „מעשינו ועבודתינו“⁵, ובמילא שרייעט מען און מ'מאָנט „עד מתי“ (כמדובר לעיל) – שטעלט זיך גלייך די שטורעם'דיקע פראַגע: וויבאַלד אַז מען האָט שוין אָפגעטאַן אַלע ענינים – איז ווי קומט עס, אַז משיח צדקנו איז נאָך ניט געקומען?!...!

(משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנחם-אב, מבה"ח אלול תנש"א)

(5) ראה תניא רפל"ו.

●

ענין שהזמן גרמא – הגאולה האמיתית השלימה, כמדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה, דמכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"י, וע"פ כל הסימנים הרי "הנה זה (משיח) בא"י², לכן עסוקים תמיד במחשבה ודיבור (האלט מען אין איין טראכטן און ריידן) אודות הגאולה, ומחפשים לקשר את כל הענינים דומן זה עם הגאולה – והעבודה דבני"ה היא למחר את הגאולה.

...מדובר כמ"פ, שכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד הודיע, שכבר גמרו את כל הענינים, וגמרו גם "לצחצח את הכפתורים", והדבר היחידי שנשאר הוא – ה"תנעה אחת" של הקב"ה, שיוציא את בני ישראל מהגלות ויביאם אל ארץ הקודש... ולכן מבקשים וצועקים יהודים עוד הפעם ועוד הפעם – ועכשיו עוד יותר בתוקף מבזמן העבר – "עד מתי"?!...!

...יש בכוחו של יהודי לעורר עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה – ש"בואו ונחשוב חשבונו של עולם": לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא עושה בעולם) הי' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמיתית השלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות הסימנים היא ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו"י⁴ (כמדובר כמה פעמים בחדשים האחרונים),

...מקבל יהודי (במקום זמן זה) את הכוחות הגדולים ביותר וגם את הזכות האחריות הגדולה ביותר לבקש ולצעוק להקב"ה: "עד מתי"?!...!

* * *

כיון שכבר סיימנו את כל הענינים ד"מעשינו ועבודתינו"⁵, ובמילא צועקים ותובעים "עד מתי" (כמדובר לעיל) – נשאלת מיד השאלה הרעשנית (רי שטורעמדיקע שאלה): כיון שכבר סיימנו את כל הענינים – כיצד יתכן, אם כן, שמשיח צדקנו עדיין לא בא?!...!

הוספה

בשורת הגאולה

לה.

ענין שהזמן גרמא – די גאולה האמיתית והשלימה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, וויבאלד אַז „אחכה לו בכל יום שיבוא", און לויט אַלע סימנים איז „הנה זה (משיח) בא", דעריבער האַלט מען אין איין טראַכטן און רעדן וועגן דער גאולה, און מ'זוכט צו פאַרבינדן אַלע ענינים פון דעם זמן מיט דער גאולה, און די עבודה פון אידן איז צו ממחר זיין די גאולה.

... מדובר כמ"פ, אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר האַט מעיד געווען און מודיע געווען, אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, פאַרענדיקט אויך דעם „צופצוץ די קנעפלעך", און די איינציקע זאך וואָס איז געבליבן איז – די תנועה אחת פון דעם אויבערשטן ער זאָל אַרויסנעמען אידן פון גלות און זיי ברענגען אין ארץ הקודש... און דעריבער בעטן און שרייען אידן נאַכאַמאָל און ווידעראַמאָל – און איצטער נאַכמער בתוקף ווי אַמאָל – „עד מתי"!!...

... אַ איד האַט בכח צו מעורר זיין זיך און מעורר זיין אַנדערע אידן, און בעיקר מעורר זיין כביכול דעם אויבערשטן – אַז „בואו ונחשוב חשבוננו של עולם": לויט אַלע חשבונות (וואָס דער אויבערשטער האַט אַנגעוויזן בתורתו און אין די נסים וואָס ער מאַכט אין דער וועלט) האַט דער אויבערשטער שוין פון לאַנג געדאַרפט ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, וואָס לויט אַלע חשבונות וסימנים איז דאָס די „שנה שמלך המשיח נגלה בו" (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

- 1) נוסח „אני מאמין" הגדפס בסידורים וכו'. וראה לקריש חכ"ג ע' 394.
- 2) שה"ש ב, ח ובשהשיר עה"פ.
- 3) ל' חזיל – ביב עה, ב.
- 4) יליש ישעי' רמוז תצט.

לקוטי

עקב

שיחות

ה. ההבדל בהבאת טעמי ההלכות בין השולחן ערוך לבין הסידור

הבדל נוסף בין שולחן ערוך של אדמו"ר הזקן לבין סדר ברכת הנהנין הנובע מההבדל שהוזכר לעיל בסעיף ג, הוא בענין טעמי ההלכות:

החידוש של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך, לעומת שולחן ערוך של ה"בית יוסף", הוא בכך שאדמו"ר הזקן מביא „מילתא בטעמא", „הלכות בטעמיהן"²⁷. ואילו ההלכות בסידור הן פסקי הנהגות לגבי המעשה בפועל בלבד. למרות שגם בסידור מובאים במספר מקומות טעמי ההלכה בקצרה²⁸, הרי ההבדל בין שולחן ערוך של אדמו"ר הזקן לבין סידורו הוא:

אדמו"ר הזקן הכניס את טעמי ההלכות בשולחן ערוך כדי שלא יהא זה כעין מה שנקרא „מבלי עולם"²⁹, כלומר, לשם ידיעת התורה³⁰, שהיא לדעת „הלכות בטעמיהן" (בדרך קצרה)³¹.

ואילו בסידור, וכן בסדר ברכת הנהנין, שמטרתו היא פסקי הנהגות למעשה, גם הטעמים שבו אינם מובאים לשם ידיעת הטעמים, אלא כדי להבהיר את הנהגה למעשה בפועל, לעשותה ביתר כוונה, חיות וכדומה³². כפי שרואים במספר מקומות, ששם מובא טעם ההלכה בקצרה.

ו. ההבדל בציטוט הפסוק כרוך במטרת הבאתו

לפי זה ניתן להבין גם את ההבדל השני בין לשון השולחן ערוך לבין לשון סדר ברכת הנהנין, כמובא לעיל בסעיף א:

בשולחן ערוך, ששם מביא אדמו"ר הזקן את טעמי ההלכות לצורך ידיעתם, כדלעיל, הוא מציין במספר מקומות גם את הפסוקים שמהם נלמדות ההלכות. וכן בענינו מצטט אדמו"ר הזקן את המקור למצות העשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון³³ – „ואכלת ושבעת וברכת את ה'".

ולכן מוסיף אדמו"ר הזקן לאחר מכן „וגו", כי לצורך ידיעת המקור לברכת המזון „מן התורה", חשוב גם המשך הפסוק, ולא רק המילים „וברכת את ה'", כפי שמציין אדמו"ר הזקן בשולחן³⁴, שמן המילים „על הארץ הטובה" אשר בפסוק לומדים שמן התורה צריכה ברכת המזון לכלול ברכה „על הארץ ועל המקדש (ירושלים)".

לעומת זאת ברמב"ם³⁵, כאשר הלימוד של הלכה זו אינו כתוב³⁶, מצוטטות רק המילים „וברכת את ה' אלקיך" – ללא הוספת „וגו", כי הלכה זו ש"מצות עשה... לברך אחר אכילת מזון", קשורה רק למילים „וברכת את ה' אלקיך"³⁷.

33) נוסף לזה שהוא גם טעם ההלכה, כדלקמן בפנים. וראה הערה 39.
34) סק"ח ס"ח, ר"ס קפו – מברכות מה, ב. תוספתא שם רפ"ו.
35) הל' ברכות רפ"ב.
36) להעיר מכס"מ (ה"ב. וכ"ה בבי" לטא"ח סקצ"א) דלהרמב"ם הנך קראי אסמכתא בעלמא נינהו. אבל כוונתו רק בנוגע למונין הברכות (שאינו מה"ת), כי „מן התורה הי' די בברכה א' מעין שלש" (שו"ע אדה"ז סק"ח שם (ובקו"א). סקצ"א).
37) וצ"ע שהרמב"ם מביא גם תיבת „אלקיך" (ואולי מפני שהיא סיוע הענין) – ויש לברר בכת"י וכו'. וראה לעיל הערה 7.

ואילו בסידור³⁸, כולל סדר ברכת הנהנין, כאשר הטעמים מובאים רק כדי להבהיר את ההתנהגות למעשה, אין צורך לצטט פסוקים.

לעומת זאת מביא אדמו"ר הזקן את הפסוק בענייננו, כי הפסוק מביע את המשמעות של ההלכה, הנובעת מטעמה, שהכוונה היא ליתר הבנה, חיות ותענוג בהנהגה זו.

הטעם והמהות של ברכת המזון הוא „ואכלת ושבעת וברכת את ה'“. כאשר האדם שבע, עליו לברך ולהודות על כך לקדוש-ברוך-הוא.

וזהו הקדמה להמשך הסעיף לגבי כל ברכות הנהנין – „וכל הנהנה מן העולם הזה... כאילו נהנה מקדשי שמים“ – כיון שמתעתדים ליהנות מדבר השייך „לה“, יש לברכו על כך, בדומה לברכת המזון, שבה השביעה מחייבת ברכה.

ולכן משמיט אדמו"ר הזקן את „וגו“, כי המשמעות של ברכת המזון אינה קשורה להמשך הפסוק, ואפילו לא למילה „אלקיך“.

ואדרבה: לא זו בלבד שאין הכרח במילה „אלקיך“ לצורך ידיעת מטרת הברכה, אלא מילה זו באה ללמד אודות סוג ברכה ההפוך מברכת המזון וברכת הנהנין³⁹.

נאמר בתוספתא⁴⁰ שמהמילה „אלקיך“,

38 אבל ראה ב„השכמת הבוקר“ שלשה פסוקים וי"ל הטעם מפני שזהו מעין פתיחה לכל ההנהגות והתפלות (הסידור). ויתרה מזה – חלק וחלק עקרי בהן. ועפ"ז יובן ויומתק זה שלא נקרא „הנכות השכמת הבוקר“.

39 ועפ"ז מובן ג"כ הא שלא העתיק אדה"ז תיבת „אלקיך“ בשולחנו (דלכאורה הו"ל העתיק „אלקיך“ (כברמב"ם) ואח"כ להוסיף „וגומר“) – כי זה שהביא הכתוב בשו"ע הוא – (בעיקר) מפני שהוא טעם ההלכה (כנ"ל), ובטעם ברכה זו תיבת „אלקיך“ מיותרת ו(גם) הפכית, ככפנים (משא"כ ברמב"ם שלא כתב (ובפרט כאן) טעם ההלכה (כנ"ל הערה 8) העתיק גם תיבה זו).

40 ברכות פ"ז, ג. ברכות מת, ב.

מלשון „דייניך“, לומדים „שכשם שאתה מברך על הטובה כך אתה מברך על הרעה“, „בכל דין שדנך בין במדת הטוב בין במדת הפורענות“ – וזהו ההיפוך⁴¹ מברכת המזון וברכת הנהנין הבאות על שביעת הגוף והנאותו, וההשוואה ל„מברך על הטובה“ היא רק בענין של „לקבלינהו בשמחה“⁴².

ז. „לה' הארץ ומלואה“

לפי ההבדל הכללי הנ"ל בין השולחן ערוך של אדמו"ר הזקן לבין סדר ברכת הנהנין ניתן להסביר גם את ההבדל ביניהם בהמשך הסעיף, בציטוט הפסוק „לה' הארץ ומלואה“, כדלעיל בסעיף א':

למרות שמניעת טעות העלולה להתעורר במקום אחר שייכת לשולחן ערוך ולא כל כך לסדר ברכת הנהנין, כדלעיל בסעיף ד, הרי לגבי הבהרת ההלכה וההנהגה למקום זה מיד, הענין הוא להיפך:

בסדר ברכת הנהנין שכולל הוראות למעשה, באה גם תוספת בלשון המבהירה אפילו דבר מובן, ובלבד שההנהגה בפועל תתבצע בודאי כראוי, ואילו בשולחן ערוך הניסוח הוא בקיצור ואין נכתב שם דבר המובן מאליו.

ולכן בסדר ברכת הנהנין מוסיף אדמו"ר הזקן לאחר „לה' הארץ ומלואה“, את „וגו“: כך מובנת יותר ההלכה „כל הנהנה מן העולם הזה כו' כאילו נהנה מקדשי שמים“, אשר כוונתה להנאה של כל דבר בעולם הזה, כי הכל שייך לה'. וענין זה, שכל העולם הזה שייך לה' מפורט, ונאמר בהמשך הפסוק „תבל ויושבי בה“⁴³:

41 נוסף לזה שהוא ממין אחר דברכות שנמנו – ראה רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ד.

42 ברכות ס, ב. רמב"ם שם פ"א ה"ג. ושו"ע או"ח סרכ"ב ס"ג. סדר ברכת הנהנין פ"ב ה"י.

43 וראה לעיל הערה 10.

ב„לה' הארץ ומלואה“ הכוונה היא לארץ ישראל⁴⁴, ובהמשך הפסוק נוסף, שגם „תבל“, כל העולם, הוא „לה“, ויותר מכך – גם „ויושבי בה“ הם לה'.

44 רש"י תהלים עה"פ (ע"פ מדרש תהלים עה"פ בתחלתו (והעיר זה ארצו (ארץ ישראל) .. לכך נאמר לה' הארץ ומלואה)).

ולכן „כל הנהנה מן העולם הזה“, ואפילו כאשר המאכל שייך לאדם אחר⁴⁵ ואף ללא-יהודי, הרי זה „כאילו נהנה מקדשי שמים“, ולכן יש לברך לפני כל הנאה.

(משיחות כ"ד טבת ומוצש"ק וארא תשל"ט)

45 להעיר מהשקו"ט אם אורח קונה חלקו – ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך אורח (ע' שפז) וש"נ.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי', יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד